

ניהול הכספים - בית הספר דוד אלעזר

הקדמה - עיקרי הממצאים וההמלצות

1. כללי

- 1.1. בחודש דצמבר 2013, פנה מנכ"ל העירייה למבקרת העירייה, בבקשה לבצע ביקורת בבית הספר דוד אלעזר, במטרה לבדוק את ניהול הכספים בחשבונות הבנק של בית הספר.
- 1.2. פנייה זו הינה על רקע התלונה שהוגשה למשרד החינוך בחודש נובמבר 2013 על ידי חבר הנהלת ארגון ההורים הארצי הכוללת טענות לפיהן, לכאורה:
 - 1.2.1. נעשה שימוש בכספי יתרות גבייה מהורים שלא על פי הנהלים.
 - 1.2.2. בוצעה גביית כספים באופן החורג מהנושאים והתעריפים המירביים שקבעה ועדת החינוך של הכנסת ושנקבעו בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך.
 - 1.2.3. הנהלת בית הספר התערבה בהליך לבחירת ועד ההורים המוסדי ויו"ר הוועד באופן שאינו ראוי ובניגוד להנחיות מנכ"ל משרד החינוך.

2. תכנית הביקורת

- 2.1. הביקורת בחנה את אופן ניהול הכספים בבית הספר בשנת הלימודים תשע"ג (אוגוסט 2012 - יולי 2013), ובשנת הלימודים תשע"ד עד לינואר 2014, הן בחשבון הבנק של תשלומי ההורים והן בחשבון הבנק של הניהול העצמי.
- 2.2. הביקורת בחנה את הנתונים על ניהול הכספים בהתאם להנהלת החשבונות של בית הספר המנוהלת בתוכנה לניהול כספים - "כספים 2000" - מטרופולינט בע"מ, ובהתאם לאסמכתאות המתויקות במזכירות בית הספר.
- 2.3. הביקורת הסתמכה על נוהלי משרד החינוך והעירייה הנוגעים לניהול הכספים במוסדות החינוך, ובעיקר על נוהל מנכ"ל משרד החינוך בנושא "תשלומי הורים"- תשס"ג/3(א)3, כ"ו מרחשוון תשס"ג, 1 בנובמבר 2002.
- 2.4. כמו כן, הסתמכה הביקורת על **מסמך הבנות - מעבר לניהול עצמי**, שנחתם בין העירייה ובין משרד החינוך בעת מעברם של בתי הספר היסודיים לניהול עצמי, החל מחודש ינואר 2012, המסדיר נושא זה.

3. סיכום הביקורת

- 3.1. בתום הביקורת נדונו ממצאיה עם סמנכ"ל קהילה, מנהל אגף החינוך, מנהלת המחלקה לחינוך היסודי, חשב אגף החינוך, מנהלת בית הספר דוד אלעזר ומזכירת בית הספר. הערותיהם לממצאי הביקורת מובאות בגוף הדוח.
- 3.2. הביקורת מציינת בהערכה רבה את שיתוף הפעולה המלא של מנהלת בית הספר ומזכירת בית הספר עם הביקורת, ובעיקר את נכונותן הרבה ללמוד מממצאי הביקורת וליישם את המלצותיה בתחום ניהול הכספים בבית הספר.
- 3.3. הביקורת ערה למאמצים הרבים שמשקיעות מנהלת בית הספר ומזכירת בית הספר על מנת לקיים פעילות כספית תקינה, תחת מגבלות של תקציב, סביבת עבודה רועשת וקשת רחבה של אוכלוסיית מקבלי השירותים (תלמידים, מורים, הורים, עירייה ומשרד החינוך).
- 3.4. מנכ"ל העירייה מדגיש כי ניהול הכספים חייב להתנהל בשקיפות מול הורי התלמידים. אחריותו של אגף החינוך לוודא מול מנהלי בתי"ס את ההתנהלות הכספית התקינה.
- 3.5. סמנכ"ל קהילה מציינ כי בבתי"ס היסודיים, בעקבות המעבר לניהול העצמי, התאפשרה הפרדת החשבונות עירייה והורים.
- בבתי הספר העל יסודיים טרם הופרדו החשבונות בשל העובדה כי ההליך כרוך בעלות כספים גבוהה שטרם נמצא לה מקור כספי.
- 3.6. מנהל אגף החינוך עדכן, שתוקמנה ועדות מלוות בית ספריות, בהתאם לנדרש ותושלם ההדרכה וההטמעה למזכירות בתי הספר.

ממצאי הביקורת העיקריים:

4. כללי

- 4.1. באופן כללי, ממצאי הביקורת העלו כי אכן נעשה שימוש ביתרות הכספים מהשנים הקודמות הנובעות מתשלומי הורים, כאשר בחלק מהמקרים לא נמצא תיעוד בכתב (פרוטוקולים משיבות ועד ההורים המוסדי), שיעיד כי אכן ההצעות לשימוש בכספי יתרות גבייה מההורים הובאו באופן מסודר להחלטת ועד ההורים המוסדי בשיבותיו (כולל הסבר על מקור היתרות הכספיות ופירוט לגבי השימושים המבוקשים לביצוע מיתרות אלו בציון העלויות), וכי אכן החליט ועד ההורים המוסדי לאשרם.
- 4.2. כמו כן במקרה אחד, בוצעה גביית כספים מעבר לתעריפים המאושרים על ידי ועדת החינוך של הכנסת. הגבייה יועדה להוצאות הסעתם של התלמידים לפעילויות שונות מחוץ לכותלי בית הספר.

4.3. בנוסף, נמצא כי העירייה הורתה למנהלי בתי הספר לגבות מההורים תשלומים עבור רכישת מחשבים וציוד נלווה לבתי הספר, ובסופו של דבר גבתה העירייה את מלוא הסכום הנדרש מהנהלות בתי הספר גם כשהגבייה הסתכמה בשיעורים הנמוכים מ-100%. מכאן, שנעשה לכאורה שימוש בכספי ההורים שנגבו למטרה מסויימת עבור מטרה אחרת שלא לשמה נגבו, וזאת ללא ידיעת ההורים וללא קבלת אישורם לשינוי הייעוד.

4.4. הליך בחירת ועד ההורים המוסדי לא תועד בכתב, ולכן לא ניתן היה לבחון את האופן בו בוצע, והאם בוצע בהתאם לנוהלי משרד החינוך. לדברי מנהלת ביה"ס, תיעוד זה הינו באחריותם של נציגי ההורים ואילו תוצאות הבחירות נמסרו לה על ידי נציגות ההורים בעל פה.

4.5. במהלך הביקורת נמצא לא אחת כי הפעילות הכספית המבוצעת בבית הספר נעשית בניגוד לנוהלי משרד החינוך או תוך כדי התעלמות מנהלים אלו.

5. פיקוח ובקרה

5.1. הרשות המקומית אחראית על הבקרה והביקורת של הניהול הכספי בבתי הספר בתחומה, לרבות פיקוח ובקרה שוטפים על ההתנהלות התקציבית והתפעולית של בית הספר ועל הניהול השוטף של בית הספר בהלימה לנוהלי העבודה.

5.2. ממצאי הביקורת בתחום ניהול הכספים בבית הספר דוד אלעזר מעלים תמונת מצב, לפיה הנושא שהינו בעל חשיבות ורגישות ציבורית כה רבה, אינו מפקח ומבוקר כראוי על ידי הגורמים האחראים והמוסמכים לפיקוח ובקרה אלו.

5.3. הנחיות משרד החינוך הקיימות בתחום זה אינן מבוצעות במלואן, ולעיתים אף נמצא כי מנהלת בית הספר ו/או מזכירת בית הספר לא היו בקיאות בהנחיות אלו כלל.

5.4. רמת המודעות לנושא זה בקרב כול השותפים והאחראים בעירייה בכלל ובאגף החינוך בפרט, לפיקוח ובקרה על אופן ניהול הכספים בבית הספר, אינה מקיפה ואינה מספקת.

5.5. העירייה שכרה בשנים האחרונות שני משרדים שונים של רואי חשבון, האחראים (כול אחד על קבוצת בתי ספר אחרת) להדרכת מנהלי בתי הספר ומזכירות בתי הספר בתחום ניהול הכספים, וכן לביצוע מעקב ובקרה על אופן ניהולם.

5.6. הביקורת מצאה כי אופן טיפולם של משרדים אלו בתחום זה ואופן המעקב והבקרה של העירייה בכלל ואגף החינוך בפרט על עבודתם בבתי הספר, לוקה בחסר. התרשמות הביקורת היא, שחשבות אגף החינוך אינה מעורה דיה בתכנים העולים בפגישות רו"ח עם מנהלות בתי"ס ומזכירות בתי"ס.

5.7. הנתונים המפורטים בדוחות הכספיים של בתי הספר לא נבדקים על ידי גורם כולשהו בעירייה, ואין כול התייחסות עניינית למוצג בהם.

5.8. יתרה מכך, במקרים בהם נדרשת התערבותה של העירייה, כגון: כשמנהל בית ספר או/ו מזכירת בית ספר חורגים מנוהלי משרד החינוך והעירייה, לא נמצא כי בוצעה כול התערבות שכזו.

5.9. הביקורת סבורה, שיש לטפל בנושא זה של ניהול הכספים בבתי הספר, באופן שיטתי ומלא על מנת להקיף את כלל ההנחיות הנוגעות לניהול הכספים בבתי הספר, הן בתחום ההדרכה והן בתחום הפיקוח והבקרה.

6. הניהול העצמי

6.1. במחצית שנת הלימודים תשע"ב (1.1.2012), החל תהליך העברתם של עשר מהנהלות בתי הספר היסודיים בעיר בת-ים למתכונת של ניהול עצמי. מדובר היה בשלב הראשוני כאשר במועד מאוחר יותר הושלם תהליך המעבר כשכול הנהלות בתי הספר היסודיים עברו לניהול עצמי.

6.2. המעבר לניהול העצמי נועד להעביר את מוקד קבלת ההחלטות לבית הספר ולהגדיל את המרחב והסמכות הפדגוגית, הניהולית והכלכלית של בית הספר, על מנת לאפשר העלאת הישגי התלמידים ומתן מענה מיטבי להבטחת רווחתם הלימודית, הרגשית והחברתית של התלמידים. בנוסף, המעבר לניהול עצמי נועד להעצים את המנהל וצוות המורים, להשביח את תרבות הניהול והלמידה של בתי הספר, לחזק את האחריות והמחויבות של בתי הספר לתפוקות ולתוצאות (אחריותיות), ולבסוף, להרחיב את מעגל השותפים המעורבים והפועלים לקידום החינוך בבית הספר.

6.3. אחד המהלכים המשמעותיים שבוצע במסגרת מעבר זה, הינו פתיחת חשבון בנק נוסף, שבעלי זכות החתימה בו הם מנהלת בית הספר ומזכירת בית הספר, המיועד לניהול כספי "הניהול העצמי", קרי, הכנסות ממקורות שאינם הורי התלמידים, כגון: עיריית בת-ים, משרד החינוך ואחרים.

6.4. במקביל, נערכו השתלמויות למנהלות בתי הספר ולמזכירות בתי הספר על מנת להדריך בשלבי תהליך המעבר. לטענת מנהלת בית הספר ומזכירת בית הספר, ההדרכה שניתנה לקראת המעבר לניהול עצמי לא היתה מספקת, ונושאים רבים בתחום זה לא היו ידועים או ברורים להן.

6.5. הביקורת בדקה ומצאה כי מזכירות בתי הספר (בניגוד למנהלות בתי הספר שקיבלו הדרכה מקיפה וממושכת יותר) קיבלו הדרכה מרוכזת שהסתכמה ב- 12 שעות הדרכה בלבד.

6.6. כמו כן, על פי המידע שהתקבל מחשבות אגף החינוך, התקיימה הדרכה בית ספרית בת 17 שעות במוצע למנהלת בית הספר והמזכירה בתחום הכנת תכנית העבודה השנתית מקושרת תקציב. לטענת מנהלת בית הספר ומזכירת בית הספר, ההדרכה הפרטנית שהתקיימה בבית הספר הסתכמה לכל היותר ב-4 שעות.

- לטענתו, הדרכה זו היתה בבחינת הדגמה וכלל לא היתה מספקת על מנת להכין למכלול השינויים בתהליך המעבר לניהול העצמי כולל התחום הכספי.
- 6.7. מעבר לכך, הסתייעה הנהלת בית הספר בהדרכתו של רואה החשבון המלווה את בית הספר בתחום הניהול הכספי. גם לגבי הדרכה זו טענו מנהלת בית הספר ומזכירת בית הספר, שהיא לא היתה מקיפה, ומנהלת בית הספר הצטרפה להדרכה זו לרוב ביוזמתה היא.
- במסגרת זו, לטענת מנהלת בית הספר והמזכירה, לא נשמעו מפי רו"ח הערות כולשהן הנוגעות לרכישות שונות שבוצעו בכלל או לרכישות שבוצעו מכספי היתרות משנים קודמות, בפרט. ההדרכה התמקדה בניהול הכספים באמצעות תוכנת המחשב.
- 6.8. מהמתואר לעיל עולה כי אין ספק כי היקף הדרכתו של מזכירות בתי הספר בתחום הניהול העצמי אינו מספק ואף אינו מאפשר את תהליך הטמעת דרכי העבודה והנהלים.
- 6.9. לטענת מנהלת המחלקה לחינוך היסודי, ההדרכה והפיקוח של רואי החשבון, ששירותיהם נשכרו על ידי העירייה לעניין זה, אינם באים לידי ביטוי במידה ראוייה, וזאת לאור התרשמותה מהנעשה בפועל בבתי הספר בנושא ניהול הכספים. גם היא סבורה כי יש לערוך השתלמויות נוספות בתחום זה על מנת להטמיע בקרב מזכירות בתי הספר את נוהלי העבודה לאור השינויים שבוצעו במסגרת המעבר לניהול עצמי ובכלל.
- 6.10. לדבריה, בעבר, נעשה ניסיון לשלוח מספר מזכירות בתי ספר להשתלמות מקיפה במימון העירייה, אולם מזכירות בתי הספר סרבו להשתתף בה. יש לציין כי מזכירת בית הספר דוד אלעזר לא נכללה ברשימה זו.
- 6.11. בהתאם למסמך ההבנות, על הרשות לגבש מסמך נהלים שיכלול התייחסות לכלל הנהלים הנוגעים לניהול העצמי, ובכללם נהלים לניהול כספי הניהול העצמי וכספי ההורים.
- 6.12. הביקורת מצאה כי מסמך זה גובש כמסמך טיוטה ועדיין לא הושלמה הכנתו. אי לכך, למרות שהליך המעבר לניהול עצמי החל לפני כשנתיים, הוא טרם הופץ למנהלי בתי הספר ולמזכירות בתי הספר.
- 6.13. בהתאם למסמך ההבנות יש להקים ועדה מלווה בית ספרית, שתהווה פורום מלווה תומך ומייעץ להנהלת בית הספר בגיבוש ויישום המדיניות הפדגוגית, הניהולית והכלכלית של בית הספר.
- 6.14. הביקורת בדקה ומצאה כי העירייה לא הקימה ועדות מלוות לבתי הספר. הדבר הקשה על התמודדותן של מנהלת בית הספר והמזכירה בכול שלבי תהליך המעבר לניהול העצמי.

7. תקציב בית הספר

- 7.1. בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד החינוך, על מנהל בית הספר להגיש הצעת תקציב שנתית מגובשת לאגף החינוך בעירייה וכן למשרד החינוך.
- 7.2. הביקורת מצאה כי מנהלת בית הספר לא הכינה הצעת תקציב לשנת הלימודים תשע"ג, ולטענתה, לא נדרשה על ידי העירייה או/ו משרד החינוך, גם בשנים עברו, להכין מסמך זה.
- 7.3. במסגרת ההדרכה שניתנה למנהלת בית הספר ולמזכירת בית הספר במעבר לניהול עצמי, נערכה גם הדרכה פרטנית על ידי נציגה מטעם משרד החינוך להכנתה של הצעת התקציב, אולם מנהלת בית הספר טוענת כי התכנון המוצג בהצעה זו אינו משקף את התכניות שהיו לה כמנהלת בית הספר בתחום זה, אלא הוצג לצורך ההדגמה בלבד.
- 7.4. בנוסף, לא נערכה כול בדיקה מטעמה של מנהלת בית הספר במהלך שנת הלימודים להשוואה בין התכנית התקציבית ובין היישום בפועל על מנת לבחון את עמידתה בתכנון התקציבי.
- 7.5. הנהלת אגף החינוך לא פנתה ביוזמתה להנהלות בתי הספר בדרישה להעביר הצעת תקציב שנתית.

8. תיעוד הפעילות הכספית

- 8.1. הביקורת מצאה כי נוהלי משרד החינוך הנוגעים לתיעוד ניהול כספי בית הספר אינם מיושמים במלואם. לדוגמה: מנהלת בית הספר אינה נוהגת לחתום על כול שוברי התשלום המפרטים את מהות הרכישה וסך התשלום שבוצע. כמו כן, נמצא כי שוברי תשלום אחדים אינם מתוייקים לפי סדר רץ בקלסר התיוק. מזכירת בית הספר לא ידעה להסביר היכן מצויים השוברים החסרים. יש להניח כי בחלקם מדובר בשוברי תשלום שבוטלו, הטעונים תיעוד ותיוק.
- 8.2. בנוסף, לחלק קטן משוברי התשלום לא הוצמדו האסמכתאות לתשלום (כגון: חשבונית או קבלה), כך שלא ניתן היה להשוות בין התשלום שבוצע בפועל ובין מהות השירות או הרכישה ועלותם.
- 8.3. בהתאם למסמך ההבנות, על הנהלת בית הספר לקבל הצעות מחיר לרכישות ולשירותים, שעלותם מסתכמת בסכום הגבוה מ- 1,000 ₪. בנוסף, על הנהלת בית הספר לוודא קבלתם של האישורים הבאים מהספק: אישור על עסקאות עם גופים ציבוריים, אישור על ניהול ספרים כחוק ופטור מניכוי מס במקור.
- 8.4. ההתקשרות עם הספק תכלול תנאי תשלום אשר יתועדו בכתב ומראש.
- 8.5. הביקורת בדקה ומצאה כי במזכירות בתי הספר קיימים אישורים של ספקים ונותני שירותים שונים, אולם הם אינם מתוייקים באופן מסודר, כך שלא ניתן לבדוק שאכן כול האישורים הנדרשים מצויים בבית הספר.

9. ועד ההורים המוסדי

- 9.1. בבית הספר קיימת נציגות הורים שבראשה יו"ר ועד ההורים המוסדי. לדברי מנהלת בית הספר, בבחירות הראשונות שנערכו בתאריך 20.10.2013, לבחירת נציגות ההורים המוסדית, נתגלעו חילוקי דעות בין נציגי ההורים, שכללו גם האשמות כלפיה, שלכאורה היא היתה מעורבת בתהליך הבחירות במטרה להשפיע על תוצאותיהן.
- 9.2. מנהלת בית הספר טענה כי מעורבותה בבחירות היתה לצורך קידום נושא שליחת נציגות כיתתית מכול אחת מכיתות בית הספר, לשם בחירת הנציגות המוסדית, כך שבכיתה אחת בה לא הציעו ההורים מועמדים לנציגות הכיתתית, היא בקשה ממחנכת הכיתה לפנות ביוזמתה למספר הורים שפעלו בעבר בבית הספר במטרה לגייסם לעניין זה. בנוסף, בכיתה אחרת בה נבחרו שישה נציגים במקום שלושה היא ביקשה מההורים שנבחרו ושלהם ילדים בכיתות נוספות לשמש נציגי כיתות אלו, ובכך להפחית את מספרם בכיתה זו בהתאם לנדרש.
- 9.3. לאור חילוקי הדעות, סוכם על דעת נציגות ההורים מכלל הכיתות כי תיערכנה בחירות חוזרות לנציגות ההורים המוסדית בפקוח של הורה החבר במועצת ההורים העירונית.
- 9.4. בסופו של דבר, התקיימו בתאריך 18.11.2013, בחירות חוזרות באופן שנקבע, ונבחרה נציגות הורים מוסדית ואף יו"ר לנציגות זו.
- 9.5. מנהלת בית הספר סבורה כי לאור חילוקי הדעות שנוצרו בתקופה זו, וחוסר שביעות הרצון של אחד או יותר מנציגי ההורים מתוצאות הבחירות לנציגות ההורים המוסדית, החלו האשמות כלפיה כי לכאורה אינה נוהגת בכספי ההורים בהתאם לנהלים המחייבים.

10. ניהול חשבונות הבנק

- 10.1. כאמור, הכספים המתקבלים בבית הספר אמורים להתנהל בשני חשבונות, האחד, חשבון הבנק של תשלומי ההורים ובכללם מלגות לתלמידים זכאים, והשני, חשבון הבנק של ההכנסות ממשד החינוך, מהעירייה ומגורמים אחרים (שאינם הורים).
- 10.2. למרות שתכנית הניהול העצמי (פעימה ראשונה - בה נכלל גם ביה"ס דוד אלעזר), החלה כבר בשנת הלימודים תשע"ב (בתאריך 1.1.2012), חשבון הבנק המיועד לכספי הניהול העצמי נפתח רק בספטמבר 2012, והחל לפעול רק בחודש ינואר 2013. כלומר, שנה לאחר שהחל תהליך המעבר לניהול העצמי.

10.3 האיחור בהפעלת חשבון בנק זה, גרם לכך, שכספים שהיו מיועדים לנושא הניהול העצמי (הקצבות העירייה, משרד החינוך ואחרים), הופקדו לחשבון הבנק של תשלומי ההורים, ובמזכירות בית הספר התקשו לערוך את ההבחנה בין ההכנסות השונות, ובהתאם לכך, להפריד בין התשלומים שמקורם התקציבי הוא כספי ההורים ובין התשלומים שמקורם התקציבי הוא הקצבות משרד החינוך, העירייה ואחרים (שאינם הורים).

10.4 בסוף שנת הלימודים ערך רואה החשבון, המלווה את בית הספר, עבור הנהלת בית הספר את ההפרדה בין הכספים (הכנסות והוצאות) המיועדים לחשבון הניהול העצמי ובין הכספים (הכנסות והוצאות) המיועדים לחשבון ההורים, על מנת שהפרדה זו תבוא לידי ביטוי במאזנים הכספיים של בית הספר.

10.5 הביקורת סבורה, שחוסר בהירות זה הקשה מאד על הנהלת בית הספר בתחום ניהול הכספים, ותרים גם הוא לליקויים בנושא זה, המוצגים בדוח ביקורת זה.

11. חוזר תשלומי ההורים

11.1. הנהלת בית הספר הפיצה חוזר תשלומים להורים, המפרט את הנושאים לשמם נגבים התשלומים, ואת תעריפי הגבייה.

11.2. חוזר זה חתום על ידי מנהלת בית הספר ויו"ר ועד ההורים המוסדי. החוזר נשלח לבקרה במשרד החינוך ואושר על ידו.

11.3 הביקורת מצאה כי בחוזר זה הופיעו התשלומים באופן התואם את הנחיות משרד החינוך ותעריפיהם תאמו לתעריפים המקסימליים המאושרים על ידי ועדת החינוך של הכנסת לשנת הלימודים תשע"ג.

11.4 בפועל, הביקורת מצאה כי לאחר שחוזר תשלומים זה אושר והופץ להורים בחתימתה של מנהלת בית הספר ויו"ר ועד ההורים המוסדי, החליטה מנהלת בית הספר על גבייה של 40 ₪ נוספים לתלמיד, המיועדים למימון "הקפצות" - הסעתם של תלמידי בית הספר לפעילויות שונות (לחווידע, לשפד"ן ועוד), וכן להסעתם של תלמידים לייצג את בית הספר בתחרויות ספורט.

11.5 הביקורת מעירה למנהלת בית הספר, שפעלה בניגוד להנחיות משרד החינוך, משום שכול התשלומים שמנהל בית הספר מתכנן לגבות במהלך השנה חייבים להיכלל בחוזר התשלומים הנשלח לאישור משרד החינוך, ולהפצה בקרב הורי התלמידים, וכמובן תעריפיהם אמורים להיקבע בהתאם לתעריפים המאושרים על ידי ועדת החינוך של הכנסת.

11.6 מעבר לתשלומים אלו, חל איסור על מנהל בית הספר לגבות כספים עבור נושאים אחרים.

11.7 יתרה מכך, מנהלת בית הספר לא פעלה לקבלת אישור ועד ההורים לגבייה זו.

11.8 לטענת מנהלת בית הספר, אין לה מקור תקציבי למימון הסעות אלו, והפעילויות אליהן הוסעו התלמידים נערכו ללא גבייה נוספת מההורים. בנוסף מציינת המנהלת כי פעילויות אלו הובאו לידיעתה לאחר שחוזר התשלומים להורים הופץ ולכן גבייה זו לא נכללה בו.

11.9 הביקורת סבורה כי ניתן היה לממן הוצאה זו מכספי הניהול העצמי המיועדים לתחום הפדגוגי, הכול בהתאם לשיקול הדעת של הנהלת בית הספר.

12 הפעילות הכספית בשנת הלימודים תשע"ג (אוגוסט 2012 - יולי 2013)

יתרות פתיחה

12.1 בפתיחת שנת הלימודים תשע"ג (אוגוסט 2012), עמדו לרשות בית הספר יתרות פתיחה, כדלקמן:

12.1.1 יתרה של כספי הניהול העצמי בסך 64,469 ₪.

12.1.2 יתרה של תשלומי ההורים בסך 44,378.74 ₪. למעשה, יתרת כספים זו הינה סך של יתרות משנים עברו, לא כולל שנת תשע"ב, משום שבשנת תשע"ב (אוגוסט 2011 - יולי 2012), סך ההוצאות בנושאים של תשלומי ההורים היה זהה כמעט לסך ההכנסות מגבייה מההורים (למעשה נותרה יתרה כספית בסך 743.74 ₪).

12.2 כאמור לעיל, יתרות אלו נוהלו בחשבון בנק אחד- חשבון תשלומי ההורים עד למועד שהחל לפעול בחודש ינואר 2013, חשבון הבנק של הניהול העצמי.

12.3 למרות העובדה כי בחשבון הבנק של בית הספר נותרו יתרות גבוהות הנובעות מיתרות כספיות מתשלומי ההורים בשנים עברו, לא מצאה הביקורת מסמך מפורט ומקיף אודות התכנון לניצולן של יתרות אלו בשנת הלימודים תשע"ג.

12.4 העדרו של מסמך כתוב ומאושר על ידי ועד ההורים המוסדי, לא מנע מהנהלת בית הספר לבצע בשנת תשע"ג רכישות מחשבון הבנק של ההורים, שהוגדרו כניצול היתרות הכספיות משנים עברו, כדלקמן:

12.4.1 בתאריך 27.8.2012 נרכשו כרזות חינוכיות, שולחנות וכסאות ובוצע תשלום חלקי בסך של 2,640 ₪. הביקורת מעירה כי אין להנהלת בית הספר רשות לבצע רכישות בתשלומים תוך כדי התחייבות מראש לסך הרכישה הכולל.

12.4.2 בתאריך 5.9.12 נרכשו וילונות לחדר מדעים, בעלות של 2,262 ₪.

12.4.3 בתאריך 26.12.12 הותקנה גדר בחצר בית הספר, בעלות של 8,775 ₪. יש לציין, שמנהלת בית הספר הציגה בפני הביקורת מייל שבו מאשרת יו"ר ועד ההורים את הקמת הגדר ללא ציון הסכום המאושר ועל סמך סבב שיחות עם ההורים. הביקורת מעירה, שהחלטות אלו אמורות להתקבל בישיבות ועד ההורים המוסדי באופן מסודר.

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

בנוסף, לא צויין על גבי המייל תאריך שליחתו, כך שלא ניתן לדעת על איזו שנה מדובר. לדברי מנהלת בית הספר, המייל נשלח בתחילת שנת תשע"ג ומדובר על היתרות הכספיות של שנת הלימודים תשע"ב.

12.5 בפרוטוקול ישיבת ועד ההורים משנת תשע"ב (ינואר 2012), סוכם על ביצוע הרכישות הבאות:

12.5.1 רכישת מזגנים לחדר תראפייה ולחדר יועצת בית הספר בסך 10,000 ₪. הרכישה שבוצעה רק בשנת תשע"ג נזקפה לחשבון ההוצאות של הניהול העצמי הפדגוגי.

12.5.2 שני לוחות לעיצוב מבואת בית הספר בסך 5,000 ₪. כמו כן סוכם, שאם העירייה תשתתף במימון שדרוג מצלמות בית הספר, אזי ירכשו שני לוחות נוספים בעלות של 5,000 ₪.

12.5.3 בפרוטוקול ישיבת ועד ההורים מחודש מרץ 2012, דיווחה מנהלת בית הספר כי פנתה לעירייה בדרישה להשתתף במימון שידרוג מצלמות בית הספר, ולכן הציעה המנהלת להתייחס למהלכה זה כאילו העירייה כבר העבירה את השתתפותה הכספית וביקשה את אישור ההורים לרכישת שני לוחות נוספים. הביקורת בדקה ומצאה כי למרות, שבסופו של דבר לא העבירה העירייה השתתפות כספית זו, בוצעה רכישתם של שני לוחות העיצוב הנוספים. בסה"כ נרכשו בשנת תשע"ב לוחות בסך כולל של 10,000 ₪.

12.5.4 רכישת תוכנה לאתר בית הספר בסך של 4,500 ₪.

12.6 בפרוטוקול ישיבה זו לא צויין המקור התקציבי למימון רכישות אלו, כך, שלמעשה לא התקבל אישור מפורש של ועד ההורים המוסדי לבצע רכישות אלו מכספי היתרות של ההורים משנים עברו. לדברי מנהלת בית הספר, הובהר לנציגות ועד ההורים המוסדי שהרכישות שאושרו ימומנו מכספי היתרות משנים קודמות, אולם משום מה הדבר נשמט מהפרוטוקול הכתוב.

12.7 הביקורת בדקה ומצאה כי כול הרכישות המפורטות לעיל בוצעו בעלויות זהות או נמוכות מהעלויות שהוצגו בפני נציגות ההורים.

פרק א' - חשבון הבנק של ההורים

1. פירוט ההכנסות וההוצאות לפי הסעיפים השונים (ב-ט):

יתרת פתיחה - 44,378.74 ₪ (אוגוסט 2012):

הנושא	ההכנסות	ההוצאות	היתרה	הערות
מודל משולב	(180)		(180)	
סל תרבות	37,291.41	22,714	14,577.41	פירוט לפי שכבת כיתה בטבלה שבסעיף 12.2
מסיבות וחגיגות	8,125.42	9,467	(1,341.58)	פירוט לפי שכבת כיתה בטבלה שבסעיף 13.2
טיולים סבסוד (משה"ח) השתתפות הורים מלווים סה"כ	31,607.86 34,548 2,045 68,200.86	68,785	(584.14)	פירוט לפי שכבת כיתה בטבלה שבסעיף 14.2
פעילויות חברתיות	77,789.04	79,243.71	(1,454.67)	פירוט לפי שכבת כיתה בטבלה שבסעיף 15.7

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

הערות	היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
כספי הגבייה הועברו לעיריית בת-ים	22.65	12,000	12,022.65	אגרת ביטוח
כספי הגבייה הועברו לעיריית בת ים	1,539.35	102,000	103,539.35	תכנית לימודים נוספת
כספי הגבייה לא נוצלו	484.73	-----	484.73	ארגון ההורים
שיעורי שחייה + הסעות	-----	9,010	9,010	שיעורי שחייה
היתרה הועברה לחשבון הניהול העצמי	1,300	3,000	4,300	איכות הסביבה
	6,865.03	16,967.97	23,833	פעילויות ועד ההורים
כולל סך של 7,420 ₪ שנרשם בפעילויות חברתיות	(7,269.56)	16,920	9,650.44	תרומת מחשבים
	(1,185)	5,735	4,550	טקס הסיום
אמור היה להירשם בחשבון הניהול העצמי	-----	758.34	758.34	דמי שתייה למורים

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

הנושא	ההכנסות	ההוצאות	היתרה	הערות
הקפצות	11,487	24,537.20	(13,050.20)	כולל 4,050 ₪ שנרשמו בסל התרבות 1,200 ש"ח שנרשמו בפעילויות חברתיות.
חוברות	445	500	(55)	
יתרה משנה	-----	13,677	(13,677)	
עזרה ראשונה	-----	367	(367)	
סה"כ	371,307.24	385,682.22	(14,374.98)	

הערה: הסכומים הרשומים בסוגריים מציינים גירעון. גירעון זה נובע במקרים מסויימים מאופן רישום ההכנסות וההוצאות.

2. סל תרבות

2.1. תעריף הגבייה עבור סל תרבות הסתכם ב- 99 ₪ לתלמיד. תעריף זה הינו בהתאם לתעריפים שקבעה ועדת החינוך של הכנסת לנושא סל התרבות.

2.2. להלן אופן חלוקת ההכנסות וההוצאות לפי **שכבת הכיתה**, כפי שעולה מרישומי הנהלת החשבונות של בית הספר (ב-₪):

הנושא	ההכנסות	ההוצאות	היתרה
סל תרבות - כיתות א'	6,403	5,070	1,333
סל תרבות - כיתות ב'	6,322.91	3,770	2,552.91

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
4,219.50	2,470	6,689.50	סל תרבות - כיתות ג'
1,784	3,770	5,554	סל תרבות - כיתות ד'
1,861	3,770	5,631	סל תרבות - כיתות ה'
2,827	3,864	6,691	סל תרבות - כיתות ו'
14,577.41	22,714	37,291.41	סה"כ

2.3. יש לציין כי אופן חלוקת ההוצאות בסעיף זה לשכבות כיתות הגיל השונות נעשה באופן שרירותי ולא בהתאם לסך ההוצאה של כול שכבת כיתה. לטענת מזכירת בית הספר, החברה לתרבות פנאי וספורט, האחראית להפעלת סל התרבות, מציגה דרישת חשבון כוללת לכול תלמידי בית הספר, ולכן אינה מפרטת את התפלגות ההוצאות לפי שכבת הכיתה.

2.4. סיכום ההכנסות וההוצאות הנוגעות לרכישת סל התרבות מהחברה לתפוז"ס (לא כולל "הקפצות"- הסעת התלמידים להיכל התרבות) מעלה כי נותרה יתרה כספית בסך 14,577 ₪, כך שיתרה זו היתה יכולה לממן גם את ההקפצות להיכל התרבות.

2.5. אולם, הביקורת מצאה כאמור לעיל כי בנוסף לגבייה זו עבור סל התרבות, החליטה מנהלת בית הספר לגבות סכום נוסף מההורים שהסתכם ב- 40 ש"ח לתלמיד למימון הסעתם של התלמידים לפעילות סל התרבות ולפעילויות נוספות, כגון: תחרויות ספורט, פעילות זהירות בדרכים, פעילות בחוידע וסיוור בשפד"ן.

2.6. גבייה זו לא נכללת באישור התעריפים לתשלומי ההורים כפי שהציגה ועדת החינוך של הכנסת, ולמעשה, מדובר בגבייה החורגת מהתעריפים המאושרים. יתרה מכך, גבייה זו אף לא הופיעה במסמך תשלומי ההורים החתום על ידי הנהלת בית הספר ונציג ועד ההורים שנשלח לאישור במשרד החינוך.

2.7. הביקורת מעירה כי מנהלת בית הספר לא היתה רשאית לגבות סכום זה כלל, אולם משהחליטה לגבות אותו היתה צריכה לדווח עליו להורים ולמשרד החינוך במסמך כתוב ולקבל את אישורם, וזאת כאמור לא נעשה.

2.8. לטענת מנהלת בית הספר, חלק מההסעות נוגעות לפעילויות שניתנו לתלמידים ללא תשלום, אולם לא היתה לה כול דרך לממן את הסעתם למקום הפעילות לולא גבייה זו. כמו כן גבייה זו היתה מיועדת להסעתם של התלמידים המייצגים את בית הספר בתחרויות הספורט השונות.

2.9. הביקורת בדקה ומצאה כי בסיכום שנתי, ההכנסות מגבייה זו הסתכמו ב- 11,487 ₪, ואילו היתרה בסעיף סל התרבות הסתכמה כאמור לעיל ב- 14,577 ₪, כך שלרשות בית הספר היה סכום של 26,064 ₪ למימון הסעתם של התלמידים לפעילויות השונות, כולל פעילות סל התרבות.

2.10. בפועל נמצא כי סך של 12,035 ₪ שימש להסעת התלמידים לפעילויות סל התרבות, ואילו סך של 12,502.20 ₪ שימש להסעתם לפעילויות אחרות, כולל הסעות תלמידים לייצג את בית הספר בשתי תחרויות ספורט, בעלות כוללת של 930 ש"ח.

3. חגיגות ומסיבות

3.1. תעריף הגבייה עבור חגיגות ומסיבות הסתכם ב- 24.50 ₪ לתלמיד. תעריף זה גבוה בהשוואה לתעריפים שאושרו על ידי ועדת החינוך של הכנסת לנושא זה ב- 0.50 ש"ח. מנהלת בית הספר הסבירה כי סכום הגבייה הכולל עוגל כלפי מעלה לשם נוחיות בגבייה, ולכן התווסף סך של 0.50 ₪ לתעריף הגבייה עבור חגיגות ומסיבות.

3.2. להלן אופן חלוקת ההכנסות וההוצאות לפי **שכבת הכיתה**, כפי שעולה מרישומי הנהלת החשבונות של בית הספר (ב-₪):

היתרה	סך ההוצאות	סך ההכנסות	הנושא
		1,568	מסיבות וחגיגות - כיתות א'
		1,367.52	מסיבות וחגיגות - כיתות ב'
		1,427	מסיבות וחגיגות - כיתות ג'
		1,188.40	מסיבות וחגיגות - כיתות ד'

היתרה	סך ההוצאות	סך ההכנסות	הנושא
		1,178.50	מסיבות וחגיגות - כיתות ה'
		1,396	מסיבות וחגיגות- כיתות ו'
(1,341.58)	9,467	8,125.42	סה"כ

3.3. הביקורת בדקה ומצאה כי ההוצאות בנושא זה היו עבור חגיגת הפורים בלבד, זאת, למרות, שעל פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך תעריף הגבייה מיועד לשלוש חגיגות.

3.4. סיכום ההכנסות וההוצאות מעלה כי בסעיף זה נותרה יתרה גרעונית. לא נמצא כול תיעוד מראש או/ו בדיעבד המסביר את האופן בו מומן הגרעון הכספי שנוצר.

4. טיולים

4.1. תעריף הגבייה עבור טיולים הסתכם ב- 50 ₪ לתלמידי כיתות א'-ב', 63 ₪ לתלמידי כיתות ג'-ד', 126 ₪ לתלמידי כיתות ה', ו- 193 ₪ לתלמידי כיתות ו'. תעריף זה כולל סבסוד בשיעור של 50% שהעניקה הממשלה בשנת תשע"ג במטרה להקל על נטל תשלומי ההורים במוסדות החינוך. תעריפים אלו נמוכים אף בשיעור גבוה יותר מ- 50% בהשוואה לתעריפים שאושרו על ידי ועדת החינוך של הכנסת לנושא זה.

4.2. להלן אופן חלוקת ההכנסות וההוצאות לפי **שכבת הכיתה**, כפי שעולה מרישומי הנהלת החשבונות של בית הספר (ב-₪):

היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
1,729	4,653	3,200	טיולים - כיתות א'
		3,182	סבסוד
410.86	5,410	2,790.86	טיולים - כיתות ב'
		3,030	סבסוד
1,632	7,145	4,304	טיולים - כיתות ג'
		4,473	סבסוד

היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
(1,919)	8,975	3,339	טיולים -כיתות ד'
		3,717	סבסוד
(2,247)	16,073	6,644	טיולים - כיתות ה'
		7,182	סבסוד
(2,235)	26,529	11,330	טיולים - כיתות ו'
		12,964	סבסוד
(2,629.14)	68,785	31,607.86	סה"כ טיולים
		34,548	סה"כ סבסוד
		66,155.86	סה"כ

4.3. סיכום ההכנסות וההוצאות מעלה כי בסעיף זה נותרה יתרה גרעונית. לא נמצא כול תיעוד מראש או/ו בדיעבד המסביר את האופן בו מומן הגרעון הכספי שנוצר.

4.4. בנוסף, עולה מנתונים אלו, שיתרות הכספים שותרו בשכבת כיתות א'-ג' למעשה מימנו חלק מהגרעון שנוצר בסעיף זה וצמצמו אותו בסך של 3,771 ש"ח.

5. הורה מלווה

הנהלת בית הספר נהגה לגבות תשלום בגין השתתפותו של הורה מלווה בפעילויות בית הספר הכרוכות בתשלום, כגון: טיולים, סל תרבות וכד'. הדבר תואם את נוהלי משרד החינוך בנושא זה.

6. פעילויות חברתיות

6.1. הגבייה עבור פעילויות חברתיות נכללה בתחום רכישת שירותים מרצון. תעריף הגבייה הסתכם ב-240 ₪ לתלמיד, 10 ₪ פחות מהתעריף המקסימלי שאושר על ידי ועדת החינוך של הכנסת.

6.2. בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד החינוך, בית הספר יכול להציע שירותים נוספים להעשרת הפעילויות החינוכיות, החברתיות והתרבותיות, שהפעלתם כרוכה בתשלום. שירותים אלה מיועדים, בדרך כלל, לחסוך בהוצאות על ידי רכישה מרוכזת, או שהם ניתנים לנוחיות ההורים. השירות או המצרך והתשלום עבורם הם במסגרת "קונה מרצון ומוכר מרצון".

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

כול גבייה לשירותים אלה חייבת לקבל את אישור ועד ההורים המוסדי. בשום מקרה אין לחייב תלמידים להזדקק לשירותים אלה ולחייב את ההורים ברכישתם.

6.3. שיעור ההוצאה הכולל ייקבע בתיאום עם ועד ההורים, ורצוי שייקבע כבר בתחילת שנת הלימודים, לאחר שההורה הביע הסכמה לרכישת השירות.

6.4. בחוזר תשלומי ההורים שהופץ על ידי מנהלת בית הספר ויו"ר ועד ההורים המוסדי פורטו הנושאים עבורם נגבה שירות זה, כדלקמן:

6.4.1. מנוי לתוכנות מחשב ולומדות – 80 ₪ לתלמיד.

6.4.2. שיפור אמצעי הוראה/ציוד מתכלה – 40 ₪ לתלמיד.

6.4.3. פרויקטים לימודיים ועתון ביה"ס – 40 ₪ לתלמיד.

6.4.4. סיור לימודי בית ספרי – 80 ₪ לתלמיד.

6.5. בנושאי גבייה זו של רכישת שירותים מרצון נכללו גם נושאים שעל פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך אין לבית הספר רשות לגבות עבורם, כגון: חומרי מלאכה, חומרי לימוד וערכות להוראת טכנולוגיה ומדעים.

6.6. להלן אופן חלוקת ההכנסות וההוצאות לפי שכבת הכיתה, כפי שעולה מרישומי הנהלת החשבונות של בית הספר (ב-₪):

היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
	3,775	14,083.80	פעילויות חברתיות כיתות א'
	3,775	12,779.14	פעילויות חברתיות כיתות ב'
	3,775	11,492	פעילויות חברתיות כיתות ג'
	3,775	13,491.10	פעילויות חברתיות כיתות ד'
	3,775	11,395	פעילויות חברתיות כיתות ה'

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
	3,780	13,648	פעילויות חברתיות - כיתות ו'
	56,588	-----	פעילויות חברתיות כללי
(1,453.96)	79,243	78,889.04	סה"כ

6.7. רישום ההוצאות בסעיף פעילויות חברתיות כללי - היה מיועד להוצאות בנושא פעילויות חברתיות כלל בית ספריות, ואילו בסעיפי ההוצאה לפי שכבת הכיתה נרשמה רק עלות הסיור הלימודי.

6.8. הביקורת בחרה לציין את ההוצאות הבאות שנרשמו בסעיף הוצאות זה:

(1) רכישת תלבושת לנבחרת בית הספר - בסך 1,362 ₪ (ספורט גוס בע"מ).

(2) רכישת כלי נגינה - בסך 1,737 ₪ (חלילית בע"מ וזמר עם).

(3) רכישת לוחות ניידים - בסך 2,270 ₪ (אסכולה בע"מ).

(4) מערכת רמקולים לספרייה - בסך 2,375 ₪ (שחר הנדסה).

(5) הנחת צינור מי גשם בגינה האקולוגית- בסך 1,755 ₪ (שילאן יוסף).

(6) רכישת לוחות עיצוב סביבה לימודית - בסך 3,000 ₪ (זהבה לאופמן).

(7) מנוי אתר תיק תק - 2,106 ₪ (משי נט מ.נ. בע"מ).

6.9. הביקורת מצאה כי רכישות מסוימות נרשמו בסעיף הוצאות זה, למרות שאינן שייכות לנושא זה. אופן רישומן הציג תמונה מוטעית על אופן השימוש בכספי ההורים. לדוגמה:

(1) תרומת מחשבים - בסך 7,420 ₪ (עיריית בת-ים) נרשמה בסעיף זה, אולם הביקורת כללה אותה בהוצאות של סעיף תרומת מחשבים.

(2) רכישת ציוד לכיתת חינוך מיוחד - בסך 1,022 ₪ (אלי גן לכל), נרשמה בסעיף זה, אולם, הביקורת מצאה כי התקבלה הקצבת משרד החינוך בסך 900 ₪ לנושא זה.

(3) רכישת ספרי לימוד לנזקקים - בסך 617.80 ₪ נרשמה בסעיף זה, אולם הביקורת מצאה כי התקבלה הקצבת משרד החינוך בסך 610 ₪ לנושא זה. בנוסף, הביקורת מציינת כי ממאזן הבוחן השנתי עולה כי סך ההוצאה בנושא זה הסתכם ב- 1,745 ₪ (ראה פרק ב').

הביקורת לא מצאה תיעוד בכתב המפרט כיצד מומן גרעון זה.

6.10. הביקורת מצאה כי בסעיף הוצאה זה נרשמו גם הוצאות שאינן נוגעות לנושאי הגבייה, כפי שפורטו בחוזר תשלומי ההורים במסגרת רכישת השירותים מרצון, ויתרה מכך, אין לגבות מההורים עבור תשלומים אלו.

להלן מספר דוגמאות להוצאות אלו:

(1) פעילות יום היערכות מורים - 1,160 ₪ (קשר הדרכות בע"מ).

(2) שיבוץ מערכת לסמארט - 936 ₪ (סמארט סקול).

לדברי מנהלת בית הספר, מדובר בטעויות רישומיות בלבד.

7. בנוסף, נרשם בסעיף הוצאה זה תשלום עבור שדרוג מערכת המצלמות והכבלים - בסך 10,644 ₪ (אברט מערכות). הביקורת סבורה כי לאור עלותה הגבוהה של הוצאה זו ומהותה הייחודית, מן הראוי היה להביאה בפני ועד ההורים המוסדי לאישור.

8. מלגות משרד החינוך

8.1. מלגות משרד החינוך הינן מלגות אישיות לתלמידים, שהומלצו על ידי הצוות המקצועי של בית הספר לקבלת המלגה.

8.2. המלצה זו ניתנת על ידי הצוות המקצועי של בית הספר על סמך אסמכתאות אותן מגישים ההורים, וכן על סמך היכרות הצוות את המשפחות ואת הקשיים הכלכליים איתם הם מתמודדים.

8.3. סך המלגות מועבר לבית הספר, ומזכירת בית הספר מפרטת בכרטיסי הנהלת החשבונות את השימוש שנעשה בכספי המלגות בגין תשלומי ההורים השונים, תוך כדי זיכוי כרטיסי התלמידים הזכאים למלגות אלו.

9. אגרת ביטוח

9.1. העירייה הורתה להנהלות בתי הספר לגבות אגרה עבור ביטוח תאונות אישיות מהורי התלמידים. סך הגבייה הסתכם ב- 32 ₪ מתלמיד. תעריף זה נמוך ב- 2 ₪ מהתעריף המקסימלי שנקבע על ידי ועדת החינוך של הכנסת לשנה זו.

9.2. סך התקבולים שהתקבל בבית הספר בגין נושא זה הועבר לעירייה. יש לציין כי אחוז הגבייה היה נמוך מ- 100%.

10. תכנית לימודים נוספת- קרן קרב

10.1. הגבייה עבור תכנית לימודים נוספת התבצעה עבור תכנית קרן קרב. סך הגבייה הסתכם ב- 299 ₪ מתלמיד.

10.2. התשלומים שנגבו מהתלמידים עבור תכנית קרן קרב הועברו לעירייה. סך היתרה שנותרה בשנת הלימודים תשע"ג - 1,539.35 ₪ והחוזר הכספי בסך 6,783 ₪, שהתקבל מהעירייה בשנת הלימודים תשע"ד בגין גבייה זו (משום שהגבייה

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

הסתכמה בשיעור הגבוה מ- 88%) לא הוחזר להורים. בנוסף, יתרה זו לא הוצגה בפני ועד ההורים המוסדי במטרה לקבל החלטה כיצד לנהוג בכספי יתרה זו.

10.3. הביקורת סבורה, שהיה על מנהלת בית הספר לדווח לוועד ההורים המוסדי על יתרה זו בסך 8,322 ₪ ולקבל את אישורם לשימוש שייעשה ביתרה זו.

10.4. לטענת מנהלת בית הספר, בכספי היתרה משנה קודמת (בסך 1,539.35 ₪) נרכשו ספרים לספריית בית הספר בהתאם להנחיות הנהלת קרן קרב. ההחזר הכספי בסך 6,783 ש"ח ישמש לסגירת הגירעון הכספי הצפוי בשנת תשע"ד. כאמור, הביקורת לא מצאה תיעוד בכתב בעניין זה.

11. ארגון ההורים

11.1. הנהלת בית הספר גבתה מההורים 1.50 ₪ לתלמיד עבור פעילות ועד ההורים העירוני. סך הגבייה הסתכם ב- 484.73 ₪.

11.2. הביקורת לא מצאה כול תיעוד שסך הגבייה הועבר בדרך כולשהי לשימוש של הוועד העירוני. לדברי מנהלת בית הספר, היא לא נדרשה להעביר את כספי גבייה זו לרשות ועד ההורים העירוני. בעת שתגיע דרישה זו, יועבר סך הגבייה לוועד ההורים העירוני.

12. שיעורי השחייה

12.1. הגבייה בסך 170 ₪ מתלמידי כיתות ה' עבור שיעורי השחייה נעשתה בהתאם לנוהל הקובע כי בית הספר רשאי לגבות החזר הוצאות בשיעור של 100% עבור דמי נסיעה וכניסה לבריכה בשיעורי השחייה.

12.2. הביקורת מצאה כי סך ההוצאות בנושא זה היה זנה לגבייה ולא נותרה כול יתרה כספית.

13. פעילויות ועד ההורים

13.1. ועד ההורים המוסדי ארגן מעת לעת פעילות של "הפסקה מתוקה", במהלכה נמכרו לתלמידים מאפים ושתייה. ההכנסות מפעילויות אלו הופקדו לחשבון הבנק של ההורים. היתרה שנותרה לאחר ביצוע התשלומים בגין פעילויות אלו (רכישת המוצרים) הועמדה לרשותם של ועד ההורים המוסדי לביצוע רכישות וקניית שירותים לרווחת תלמידי בית הספר. הביקורת בדקה ומצאה כי התשלומים שבוצעו מסעיף זה, להוציא עלויות רכישת המוצרים ל"הפסקה מתוקה", כגון: הסעתם של תלמידי כיתות ו' לטקס הסיום, רכישת מקדחה, לא קיבלו ביטוי באישורים בכתב של ועד ההורים המוסדי.

13.2. בנוסף, בתום שנת הלימודים תשע"ג נותרה בסעיף זה יתרה בסך 6,865.03 ₪. הביקורת לא מצאה תיעוד בכתב המפרט את השימוש שיעשה ביתרה זו בשנת הלימודים תשע"ד.

14. תרומת מחשבים

14.1 העירייה הורתה להנהלת בית הספר לגבות עבור רכישת מחשבים וברקו סך של 50 ₪ מתלמידי כיתות א' ו-ד' וסך של 20 ₪ מתלמידי כיתות ב', ג', ה' ו-ו'. הגבייה הוגדרה כתרומה, אולם הביקורת התרשמה כי הופעל לחץ רב על הנהלות בתי הספר לגבותה מההורים, ובסופו של דבר אף לשלמה במלואה בהתאם למספרי התלמידים בכול בית ספר ובית ספר וללא כול קשר לשיעור הגבייה בפועל.

14.2 על פי הנחיות חוזר מנכ"ל משרד החינוך, הורה רשאי לתרום למוסד חינוכי כול כסף וכול שווה כסף, אולם מנהל מוסד חינוך אינו רשאי להתרים הורים או לפנות להורים בבקשת תרומה כולשהי (לפי חוק שירות המדינה סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים, התשי"ט - 1959).

14.3 ועד ההורים יוכל לפנות מיוזמתו להורים בבקשת תרומה למימון פעולות מיוחדות. שיעורה של התרומה יהיה לפי החלטת ועד ההורים המוסדי והיא תשמש למימון רכישות המיועדות לשיפור בית הספר, שאינן ממומנות על ידי גורם אחר (כגון: מזגנים), ואינן מחובת המדינה או רשות החינוך המקומית, וכן לסיוע לתלמידים נזקקים במוסד. ניהול כספי התרומה יהיה במסגרת קופה נפרדת בבית הספר שתנוהל על ידי מנהל בית הספר. בתכנית השימוש בכספי תרומות ההורים אפשר לכלול גם סיוע לזכאיי סיוע.

14.4 אין לחייב הורה להרים תרומה כולשהי, ואין למנוע שירות מתלמיד שהוריו לא הרימו את התרומה.

14.5 הביקורת לא מצאה כול מסמך בכתב שיעיד, שוועד ההורים המוסדי היה שותף בדרך כזו או אחרת לעניין תרומת המחשבים, כמתואר בחוזר מנכ"ל משרד החינוך, להוציא את חתימתו של יו"ר ועד ההורים המוסדי על חוזר התשלומים בו נכלל גם תשלום זה שהוגדר כאגרת מחשבים.

14.6 על פי הנחיות משרד החינוך במסמך ההבנות שנחתם בין העירייה ומשרד החינוך, הרשות לא תעשה שימוש בבית הספר כאמצעי לגבייה מההורים עבור שירותים שהרשות מספקת (סעיף 5 י"א).

14.7 אי לכך, העירייה נהגה בניגוד להוראות משרד החינוך בעניין תרומות בהנחייתה זו מול מנהלי בתי הספר.

14.8 הביקורת מצאה כי הנהלת בית הספר נדרשה להעביר לעירייה את הסך הכולל עבור כלל תלמידי בית הספר. כך נוצר מצב, בו בית הספר שילם סך של 7,269 ש"ח

מסעיף רכישת שירותים מרצון כאמור לעיל, בנוסף לתשלומים שגבה עבור תרומת המחשבים. בכך, למעשה חייבו בית הספר והעירייה את כלל התלמידים בתשלום זה.

15. חוברות

- 15.1. הנהלת בית הספר גבתה סך של 10 ₪ מכלל תלמידי בית הספר עבור רכישת חוברת זהירות בדרכים.
- 15.2. הביקורת מציינת כי גבייה זו הינה מעבר לגבייה המותרת על פי אישור ועדת החינוך של הכנסת. עם זאת, במידה שסכום זה היה מתווסף לגבייה עבור רכישת שירותים מרצון, שתעריפה נמוך ב-10 ₪ מהתעריף המקסימלי המאושר, ניתן היה להגדירה כגבייה בהתאם להנחיות.
- 15.3. בנוסף, גבייה זו לא נכללה בחוזר התשלומים שאושר על ידי ועד ההורים המוסדי ומשרד החינוך.

16. טקס הסיום

- 16.1. הנהלת בית הספר גבתה מתלמידי כיתות ו' סך של 75 ₪ לתלמיד עבור מסיבת הסיום. סכום זה תאם את התעריף המקסימלי שקבעה ועדת החינוך של הכנסת, אולם, גבייה זו שימשה עבור הכנת ספר המחזור בלבד.
- 16.2. לדברי מנהלת בית הספר, ההוצאות בגין מסיבת הסיום מומנו על ידי ההורים, והגבייה לצורך כך נעשתה על ידי ועד ההורים הכיתתי.
- 16.3. הביקורת מעירה **בחומרה** על כך, שגביית כספים נערכת מחוץ לפעילות הכספים הבית ספרית המבוקרת, כך שההכנסות אינן מופקדות לחשבון הבנק של ההורים והתשלומים לא מבוצעים באמצעות חשבון זה, וקיים קושי לבקר ולפקח עליהם.
- 16.4. לדברי מנהלת בית הספר, היא לא ערכה כול מעקב ובקרה אחר ההכנסות וההוצאות בנושא זה, ואין לה כול תיעוד בכתב על הפעילות הכספית שבוצעה בתחום זה.
- 16.5. בשנה הנוכחית - תשע"ד, פנתה מנהלת בית הספר לוועד ההורים הכיתתי ודרשה מהם לתעד בכתב את גביית הכספים והתשלומים בגין טקס הסיום.

17. סיכום חשבון תשלומי ההורים

- 17.1. סך ההוצאות השנתי היה גבוה מסך מההכנסות השנתי, כך שהגרעון בסך 14,374.98 ש"ח שנוצר, מומן בפועל מהיתרות הכספיות שנותרו משנת הלימודים הקודמת.
- 17.2. ניתן לומר כי בסך הגרעון שנוצר נכללו גם רכישות שלמעשה קיבלו את אישור ועד ההורים המוסדי.

פרק ב': חשבון הבנק של הניהול העצמי

1. כללי

1.1. כאמור, הקצבות העירייה ומשרד החינוך לבית הספר לחודשים ספטמבר- דצמבר 2012 הופקדו לחשבון תשלומי ההורים משום שחשבון הבנק של העירייה טרם הופעל.

1.2. בסוף חודש דצמבר, כשהחל לפעול חשבון הבנק של הניהול העצמי, הועברו אליו ההקצבות שהופקדו לחשבון תשלומי ההורים בקיזוז ההוצאות שבוצעו ממקורות אלו.

1.3. בתום שנת הלימודים נערכה פעילות רישומית בהנחיית רואה החשבון המלווה את הנהלת בית הספר, כך שההכנסות וההוצאות הנוגעות להקצבות אלו, שהיו אמורות להיות מופקדות מלכתחילה בחשבון הבנק של הניהול העצמי הוצגו במאזן השנתי של חשבון הבנק של הניהול העצמי.

2. להלן פירוט הפעילות הכספית שבוצעה בחשבון הבנק של הניהול העצמי

(ב-ש):

יתרת פתיחה: 64,469 ש"ח (אוגוסט 2012):

הערות	היתרה	ההוצאות	ההכנסות	הנושא
	10,585.20	-----	10,585.20	ניהול עצמי
	(13,288.25)	35,404.95	22,116.70	ניהול עצמי פדגוגי
כולל הוצאה בסך 1,374 ש"ח שנרשמה בטעות בסעיף ניהול עצמי	(3,131.90)	9,476.80	6,344.90	חומרי ניקוי
	7,383.60	114,913	122,296.60	קבלני ניקיון
	(3.444.70)	7,698	4,253.30	הצטיידות

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

הנושא	ההכנסות	ההוצאות	היתרה	הערות
ספרים לנוקקים	610	1,475	(865)	
חשמל	84,697.40	72,292.40	12,405	
מים	24,460	17,606.07	6,853.93	
שכפולים	7,745.80	17,741	(9,995.20)	
שוטפות	16,750.70	-----	16,750.70	
חומרי לימוד	13,860.80	9,530	4,330.80	
חוג אומנות	13,450	15,136	(1,686)	סדנה להעצמה אישית לתלמידים. כולל הוצאה בסך 3,024 ₪ שנרשמה בטעות בניהול עצמי
יוזמות שונות	10,908	-----	10,908	
טיולים סבסוד	29,703	29,703	-----	העברה לחשבון תשלומי הורים
דמי שתייה למורים	2,507.83	980	1,527.83	
סל קליטה	626	626	-----	העברה לחשבון תשלומי הורים
גינון	-----	1,500	(1,500)	הכנת תשתית לגינה

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

הנושא	ההכנסות	ההוצאות	היתרה	הערות
עזרה ראשונה	-----	99.70	(99.70)	עזרה ראשונה ציוד ראשונה
מזוזות	-----	100	(100)	
ציוד משרדי	-----	14,089	(14,089)	
כיבוד	-----	2,537	(2,537)	
טלפון	-----	7,720.10	(7,720.10)	
דואר ומשלוחים	-----	793.30	(793.30)	
אחזקת מבנה ובדק בית	-----	5,087	(5,087)	
סה"כ	370,916.23	364,508.32	6,408.01	

3. חומרי ניקוי

הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף הוצאות זה נרשמו בנוסף לתשלומים בגין חומרי הניקוי השונים גם רכישות של מתנות לצוות המורים בסך של 329.80 ₪. בנוסף, בסיכום השנתי נותרה בסעיף זה יתרה כספית גרעונית בסך 3,131.90 ₪.

4. קבלני ניקיון

הביקורת בדקה ומצאה, שבסעיף הוצאות זה נרשמו התשלומים לקבלן הניקיון. סך התשלומים החודשי הסתכם בממוצע ב- 11,500 ₪. בסיכום השנתי נותרה יתרה כספית בסך 7,383 ₪.

5. הניהול העצמי הפדגוגי

5.1. הביקורת בדקה ומצאה כי הקצבות הניהול העצמי חולקו לשני נושאים: כללי ופדגוגי. מרבית ההוצאות השייכות להקצבות אלו נכללו בסעיף הוצאות אחד (הניהול העצמי הפדגוגי), וחלקן גם בסעיפי הוצאות שוטפות שונים.

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

5.2. כמו כן בסעיפים נוספים אחרים נותרה יתרה גרעונית שלמעשה אמורה להתקזז מול הקצבות אלו.

5.3. הביקורת בחרה לציין את ההוצאות הבאות שנרשמו בסעיף זה:

5.3.1. השתלמויות מורים - בסך 5,000 ₪ (המרכז הבינתחומי).

5.3.2. רכישת מזגנים לחדר יועצת בית הספר וסגנית מנהלת בית הספר – בסך 8,230.95 ₪.

5.3.3. רכישת אדמת חמרה לחצר בית הספר - בסך 3,250 ₪.

5.3.4. טיפול במצלמות - בסך 1,545 ₪.

5.3.5. רכישת מתנות - בסך 1,135 ₪.

5.3.6. רכישת מחשב - בסך 4,370 ₪.

5.3.7. רכישת צבעים - בסך 1,110 ₪.

5.3.8. רכישת קופסאות מטבעות מעוצבות - שי למורים - בסך 500 ₪.

5.3.9. רכישת כרזות לסביבה לימודית - בסך 3,144 ₪ (ליאת פלד).

5.3.10. רכישת לוחות שעם - בסך 3,561 ₪ (מיטב).

5.3.11. רכישת וילונות למשרדים - בסך 2,839 ₪ (גלומר וילונות).

6. סל קליטה

6.1. מלגות אלו מיועדות לעולים העומדים בתבחינים לקבלת סל קליטה. סל הקליטה ניתן לתלמידים עולים במשך 3 השנים הראשונות לקליטתם ממועד תחילת שנת הלימודים השוטפת. הסל ניתן באופן מדורג ומצטמצם משנה לשנה (להוציא עולי אתיופיה להם ניתן הסל בהיקף קבוע).

6.2. ניהול סל הקליטה נעשה בשיטה דומה לניהול המלגות של משרד החינוך, כמפורט בחלק א' סעיף 2.3.

7. איכות הסביבה

המשרד לאיכות הסביבה העביר לבית הספר הקצבה בסך 4,300 ₪. הנהלת ביה"ס לא ידעה לפרט אלו רכישות מומנו מכספי הקצבה זו.

8. חוג אומנות

8.1. הביקורת בדקה ומצאה כי למעשה ההכנסות בסעיף זה מקורן בתשלומי הורים עבור סדנה להעצמה לתלמידים. אי לכך, ניהולן של הכנסות אלו וכן ההוצאות בגינן היו אמורות להתבצע בחשבון הבנק של ההורים ולא בחשבון הבנק של הניהול העצמי.

8.2. לדברי מזכירת בית הספר, בשל היותה של הסדנה גרעונית, החליטה מנהלת בית הספר לממן את הסכום החסר מכספי הקצבת הניהול העצמי ולכן נוהל הנושא בחשבון הבנק של הניהול העצמי.

9. יוזמות שונות

9.1. הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף זה נרשמה ההקצבה שהתקבלה בגין יוזמות שונות.

9.2. לא נמצאו כול יוזמות שפורטו בסעיף הוצאות מקביל או/ו שתועדו ככאלו בסעיפי הוצאות אחרים, כך שלא ניתן לפרט כיצד נוצלה הקצבה זו.

10. הצטיידות

10.1. הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף זה נרשמה הוצאה בסך 5,000 ש"ח בגין רכישת כרזות חינוכיות. הביקורת סבורה כי הוצאה זו לא היתה אמורה להירשם בסעיף זה.

10.2. כמו כן בסעיף זה נרשמה הוצאה של רכישת פרקטים לחדר יועצת בית הספר בסך 2,500 ₪.

11. חשמל

הביקורת בדקה ומצאה, שבסעיף הוצאות זה נרשמו התשלומים לחברת החשמל. סך התשלומים החודשי הסתכם בממוצע ב- 5,000 ₪.

12. מים

הביקורת בדקה ומצאה שבסעיף הוצאות זה נרשמו התשלומים לתאגיד המים. סך התשלומים החודשי הסתכם בממוצע ב- 1,600 ₪.

13. טלפונים

13.1. הביקורת בדקה ומצאה, שבסעיף הוצאות זה נרשמו התשלומים לבזק. סך התשלומים החודשי הסתכם בממוצע ב- 700 ₪.

13.2. סעיף זה אינו כולל את התשלומים עבור שירותי האינטרנט המופעלים בבית הספר. תשלומים אלו נזקפו לחובת ההכנסות מתשלומי ההורים לשירותים של רכישה מרצון (פעילויות חברתיות).

14. ציוד משרדי

14.1. הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף זה נרשמו הוצאות משרדיות, כגון: רכישת דיו למדפסות, רכישת קלסרים, שיבוץ מערכת לסמארט ורכישת מדפסת.

14.2. בנוסף, נרשמו בסעיף זה גם תשלומים בגין שכפול מפתחות, למרות שהסעיף המתאים לרשום אותם הינו סעיף אחזקת מבנה ובדק בית.

15. דואר ומשלוחים

הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף הוצאות זה נרשמו התשלומים בגין שכירת תא דואר ורכישות בולים.

16. החזקת מבנה ובדק בית

הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף זה נרשמו הוצאות שכפול מפתחות ורכישת מנעולים בסך 2,087 ₪, וכן תשלומים בגין עבודות גבס וצבע במשרדים בסך 3,000 ש"ח.

17. מזוזות

הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף זה נרשמה הוצאה של רכישת מזוזה.

18. עזרה ראשונה

מזכירות בית הספר שילמה הוצאת הסעתו של תלמיד שנפגע בבית הספר באמבולנס לקבלת טיפול רפואי, בסך של 367 ₪. מזכירת בית הספר לא פעלה מול משרד החינוך על מנת לקבל את ההחזר הכספי המגיע במקרה זה.

19. כיבוד

הביקורת בדקה ומצאה, שבסעיף הוצאות זה נרשמו הוצאות בגין תשלומים למסעדות שונות. בהתאם למסמך ההבנות נספח ב' סעיף 16 - הקצבת הכיבוד מיועדת להוצאות על כיבוד קל בתחומי בית הספר, הכולל שתייה חמה וקרה וכיבודים לשיבות. מימון ארוחות או בתי קפה מחוץ למתחם בית הספר ייעשה רק במקרים חריגים.

20. חומרי לימוד

הביקורת מצאה כי בסעיף הוצאות זה נרשמו בעיקר רכישות של חומרי עבודה שונים המיועדים לתלמידים. כמו כן נרשמה רכישת מכונת למינציה, בסך 694 ש"ח.

21. שכפולים

בסעיף הוצאה זה נכללו התשלומים לחברה ממנה נשכרה מכונת הצילום, בגין הצילומים שבוצעו. סך ההוצאות בסעיף זה הסתכם בשיעור של יותר מכפול מסך ההקצבה לנושא זה.

22. ספרים לנזקקים

הביקורת בדקה ומצאה כי רכישת הספרים לנזקקים הסתכמה בהוצאה בשיעור יותר מכפול מהתקציב שהעבירה העירייה/משרד החינוך לנושא זה. מנהלת בית הספר לא הצביעה על המקור התקציבי שאמור היה להשלים הקצבה זו, כך שתאזן את ההוצאה.

23. הוצאות שוטפות

הביקורת בדקה ומצאה כי בסעיף זה נרשמו הכנסות בלבד, ואילו ההוצאות שהקצבה זו היתה אמורה לממן פוזרו בסעיפים השונים.

24. גינון

24.1. בסעיף זה נרשמה הוצאה בלבד של הכנת תשתית לגינה בחצר בית הספר, בסך 1,500 ש"ח.

24.2. הוצאה נוספת בנושא גינון - הקמת גדר בטון למניעת הצפת הגינה ממי גשמים בסך 1,755 ₪ - נרשמה בפעילויות חברתיות (רכישת שירותים מרצון), אף על פי שנושא זה לא הוגדר בחוזר תשלומי ההורים.

25. דמי שתייה למורים

25.1. הקצבת משרד החינוך עבור דמי שתייה למורים הועברה לוועד המורים כנגד אסמכתאות תשלומים (חשבוניות/קבלות). היתרה שנותרה בסוף שנת הלימודים הועברה בשנת תשע"ד במלואה לוועד המורים.

25.2. יש לציין כי כנגד תשלומים אלו התקבלו גם אסמכתאות הנוגעות לאירוח במסעדות.

26. העברות כספיות המיועדות לתלמידים

26.1. העברות כספיות של משרד החינוך והעירייה שהיו מיועדות למימון תלמידים זכאים (מלגות, סל קליטה וכו') הועברו לחשבון הבנק של הניהול העצמי. לאחר מכן, ביצעה מזכירת ביה"ס העברת הכספים לחשבון ההורים.

26.2. הדבר מנוגד למסמך ההבנות הקובע כי כול העברה של הרשות המקומית המיועדת לתשלומי הורים, כגון: מלגות לתלמידים, תועבר ישירות לחשבון ההורים. (ראה סעיף 6 ז' במסמך ההבנות).

27. הקצבות העירייה

27.1. הביקורת בדקה את ההקצבות שהועברו לביה"ס במהלך השנים 2012 ו-2013. להלן הנתונים בטבלה:

מהות ההקצבה	שנת 2012 הסך (ב-₪)	שנת 2013 הסך (ב-₪)	הערות
גינון	18,300		בשנת תשע"ג לא התקבלה כל הקצבה.
קבלני ניקיון	44,384.30	122,760.30	
אחזקת מחשבים	9,516		בשנת תשע"ג לא התקבלה כל הקצבה.
אבחונים דידקטיים	1,464	1,412	
ספרים לנזקקים	732	760	
חומרי ניקוי	2,144	5,400	
חשמל	55,172.90	68,223.50	
מים	22,170	22,374	
חומרים	15,563	12,902.80	
סבסוד טיולים	18,089	16,459	
מפתח הלב	5,000		בשנת תשע"ג לא התקבלה כל הקצבה.
הצטיידות	5,523.30		ההקצבה לשנת תשע"ג הסתכמה ב- 1,253 ₪ בלבד.
ציוד עזרה ראשונה	366	379	
מזוזות	366	379	
סל קליטה	626	1,124	
הוצאות שוטפות	17,640	19,083.80	
שכפולים	7,020.50	7,210.30	
ניהול עצמי (כולל עובד סיוע)	85,354.50	82,267.50	סך נוסף - 7,453 ₪ לשנת 2013 טרם הופקד

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

הערות	שנת 2013 (הסך ב-₪)	שנת 2012 (הסך ב-₪)	מהות ההקצבה
	6,783		החזר- קרן קרב
	900		הקצבה - חינוך מיוחד
	1,000		אמירים – תכנית למצטיינים
	369,418.20	309,431.50	סה"כ

27.2. הביקורת מצאה כי במהלך 2013 לא הועברו הקצבות העירייה לנושאים הבאים:
 גינון, אחזקת מחשבים ומפתח הלב. בנוסף, סך ההקצבה שהועברה בנושא
 הצטיידות היתה נמוכה באופן משמעותי (כשליש בלבד) בהשוואה לשנה הקודמת.

פרק ג' - שנת הלימודים תשע"ד

1. כאמור, התמקדה הביקורת בבדיקת הפעילות הכספית בשנת הלימודים תשע"ג (אוגוסט 2012 - יולי 2013). עם זאת, ובשל העובדה כי בשנת תשע"ד בוצעה פעילות כספית הנוגעת לשנת הלימודים הקודמת נבדקה גם הפעילות הכספית בשנת הלימודים תשע"ד (אוגוסט 2013 - דצמבר 2013), באופן חלקי בלבד.
2. בתום שנת הלימודים תשע"ג, נותרה יתרה כספית בסך 30,003.76 ₪, הנובעת מתשלומי ההורים שנגבו בשנים עברו עד תום שנת תשע"א. כאמור לעיל, בשנת תשע"ג נותרה יתרה כספית גירעונית לכאורה בחשבון זה שמומנה מיתרות משנים קודמות.
3. להלן פירוט הפעילות הכספית שבוצעה בחשבון הבנק של ההורים, עליה מצאה לנכון הביקורת להצביע:
 - 3.1. רכישת בידורית בסך 6,620 ₪ מיתרות כספי ההורים מהשנה הקודמת. הביקורת מציינת, כי הנושא לא הוצג בישיבת ועד ההורים המוסדי, אלא התקיימה התכתבות בדואר האלקטרוני בין חברי הוועד, ומשהושג רוב דיווחה על כך יו"ר ועד ההורים למנהלת בית הספר ואישרה את הרכישה. האישור לא כלל את הסכום המאושר לתשלום בגין רכישה זו, ולא ברור אם ידוע היה להורים באיזה סכום מדובר.
 - 3.2. רכישת לוחות לעיצוב סביבה בסך 15,231 ₪ (זהבה לאופמן) מיתרות כספי ההורים מהשנה הקודמת. ראה הערה בסעיף 3.1.
 - 3.3. תשלום בסך 16,000 ₪ לעיריית בת-ים בגין תרומת מחשבים, למרות שבחשבון הבנק נגבו רק 10,594 ₪ בלבד. תשלום זה יצר גרעון כספי (ייתכן שהינו זמני) בסך 5,405 ₪ בסעיף זה בחשבון ההורים.
4. בתום שנת הלימודים תשע"ג נותרה יתרה כספית בסך 135,345.91 ₪ בחשבון הבנק של הניהול העצמי. יתרה זו כללה גם התחייבויות כספיות הנובעות משנת הלימודים תשע"ג ששולמו בשנת הלימודים תשע"ד. על פי הערכת הביקורת, מדובר על התחייבויות כספיות בסדר גודל של מחצית מסך יתרה זו.
5. בתחילת שנת הלימודים תשע"ד, בוצעו תשלומים מחשבון הבנק של הניהול העצמי בשני נושאים עיקריים אותם בחרה הביקורת להציג: שדרוג חזותי של בית הספר ושיפוץ ורכישת ריהוט וציוד בחדר המורים. המקור התקציבי להוצאות אלו היה ההקצבות בגין הניהול העצמי הפדגוגי.

6. להלן פירוט התשלומים העיקריים שבוצעו מכספי הניהול העצמי למטרות אלו:

- 6.1 רכישת פלקטים ומסגרות עץ - בסך 3,556 ₪.
 - 6.2 שלטי הכוונה לפלקט - בסך 2,041 ₪.
 - 6.3 ציור קיר - בסך 15,500 ₪.
 - 6.4 רכישת דלפק - בסך 5,428 ₪.
 - 6.5 רכישת וילונות הצללה לכיתת תלמיד לקוי שמיעה - בסך 700 ₪.
 - 6.6 רכישת ארונות מטבח לחדר מורים - בסך 11,000 ₪.
 - 6.7 רכישת ארון כוורת לחדר המורים - בסך 1,999 ₪.
 - 6.8 רכישת שטיח לחדר יועצת בית הספר- בסך 1,750 ₪.
 - 6.9 רכישת ציוד לחדר מורים - בסך 1,149 ₪.
 - 6.10 רכישת מדפסת לחדר מורים - בסך 1,428 ₪.
 - 6.11 רכישת וילונות לחדר מורים - בסך 2,490 ₪.
 - 6.12 כמו כן בוצעו עבודות גינון - בסך 8,260 ₪ ורכישת צמיגים לגינה - בסך 1,298 ₪.
 - 6.13 רכישת מחשבים ומדפסות- בסך 8,150 ₪.
7. הביקורת מציינת כי במשך תקופה קצרה באופן יחסי בוצעו חלק ניכר מרכישות אלו, דבר שהוביל לשינוי משמעותי בעיקר בפן החזותי בביה"ס.

8. הביקורת ממליצה:

- א. להכין נוהל, בו יפורטו דרכי הפיקוח והמעקב אחר אופן ניהול הכספים בבתי הספר ובעלי התפקידים האחראים לביצוע. נוהל זה יהיה תואם את נוהלי משרד החינוך והעירייה בתחום זה. יש לכלול בנוהל זה את עבודת רואי החשבון שנשכרו על ידי העירייה לביצוע ההדרכה והביקורת בנושא ניהול הכספים בבתי הספר.
- ב. לסיים את הכנתו של מסמך הנהלים הנוגעים לניהול העצמי, ובכללם נוהלי הפעילות הכספית הנוגעת הן לניהול העצמי והן לתשלומי ההורים, ולהפיצו למנהלי בתי הספר ולמזכירות בתי הספר, תוך כדי נקיטת פעולות להטמעתו.
- ג. להקים ועדה מלווה עבור כול אחד מבתי הספר היסודיים, שתהווה פורום מייעץ, מלווה ותומך להנהלת בית הספר, בגיבוש ויישום המדיניות הפדגוגית, הניהולית והכלכלית של בית הספר. בוועדה יהיו החברים הקבועים הבאים: מנהלת בית הספר, מפקח בית הספר או נציגו, מנהל מחלקת החינוך היסודי או נציגו, נציג גזבר העירייה, נציג המורים ונציג ההורים. בסמכותה של הוועדה לאשר תכנית עבודה מקושרת תקציב של בית הספר בהיבט הפדגוגי ובהיבט הכלכלי. לשם כך, תתכנס הוועדה לפחות פעמיים בשנה (בתחילתה של שנת הלימודים ובסופה), על מנת לתכנן ולאשר תכנית עבודה שנתית ועל מנת לסכם את השנה החולפת.
- ד. להעביר את הקצבות משרד החינוך והרשות המקומית המיועדת לתשלומי הורים, כגון: מלגות לתלמידים ישירות לחשבון ההורים, כפי שנקבע במסמך ההבנות סעיף 6 ז'.
- ה. למנות בקרב עובדי אגף החינוך בעלי תפקידים שיהיו אחראים לביצוע המעקב והבקרה אחר הפעילות הכספית בבתי הספר באופן שיטתי, כמתואר בנוהל (סעיף א').
- ו. לדרוש ממנהלי בתי הספר להגיש הצעת תקציב שנתית המבוססת על תכנית בית הספר לשנת הלימודים הכוללת פעילויות ורכישות. הצעת תקציב זו תכלול תכנית לשימוש בכספי יתרות ההורים מהשנה הקודמת מאושרת וחתומה על ידי ועד ההורים המוסדי, בצירוף פרוטוקול ישיבת ועד ההורים המוסדי שדנה והחליטה בעניין זה (כמפורט בסעיף ח').
- ז. לוודא כי מנהלי בתי הספר והעירייה לא יחרגו מנוהלי משרד החינוך בכול הנוגע לגביית תשלומי ההורים בתעריפים המקסימליים שנקבעו ולא מעבר לכך, זאת בהתאם למדיניות משרד החינוך המכוונת להקל ככול האפשר על נטל ההוצאות הנלוות במערכת החינוך.
- ח. לוודא כי מנהלי בתי הספר יכינו מסמך מפורט ומקיף הנוגע לתכנית ניצול יתרות הכספים בחשבון הבנק של תשלומי ההורים. תכנית זו תגובש בהתאם לנוהלי משרד החינוך, כך שיתרות עד 10% מהעלות של ההוצאה המתוכננת תנוצלנה בהתאם להחלטת הנהלת בית הספר וועד ההורים.

ניהול הכספים – בית הספר דוד אלעזר

- אם היתרות תעלינה על 10%, יוחזר התשלום, או שהכספים ישמשו לפעולות נוספות מאותו סוג, על פי החלטה משותפת של ועד ההורים ושל בית הספר.
- ט. לדרוש ממנהלי בתי הספר כי החלטות הנהלת בית הספר וועד ההורים המוסדי יתועדו באופן מפורט בכתב (פרוטוקולים משיבות ועד ההורים המוסדי) ועותקיהם יישמרו במזכירות בתי הספר.
- י. לדרוש ממנהלי בתי הספר להגיש את הדוחות הכספיים השנתיים בצירוף הערות לנתונים המוצגים בהם, כגון: פילוח היתרות הכספיות שנותרו בשנת הלימודים החולפת, ואופן ניצולן בשנה החדשה באישור הגורמים המוסמכים, הסברים למקורות מימון תקציביים לגרעונות כספיים שנוצרו בסעיפים השונים ועוד.
- יא. לערוך השתלמויות למנהלות בתי הספר ולמזכירות בנושא הניהול הכספי בכלל ובנושא הניהול העצמי בפרט, לשם **הדרכה והטמעתם** של נוהלי משרד החינוך והעירייה. יש לוודא כי ייערכו גם מפגשים משותפים של מנהלות בתי הספר עם מזכירותיהן על מנת ליצור שותפות ואחידות בנושא זה.
- יב. לדרוש ממנהלי בתי הספר ומזכירות בתי הספר לקיים את נוהלי משרד החינוך והעירייה **במלואם**. הביקורת ממליצה לערוך אחת לשנה לפחות מפגשים לרענון והטמעת נהלים אלו.
- יג. לוודא כי מנהלי בתי הספר יקיימו את תהליך הבחירות לוועדי ההורים בכיתות ולוועד ההורים המוסדי בהתאם להנחיות משרד החינוך. יש להקפיד כי תהליך זה יתועד בכתב.
- יד. לפקח על אופן תיעוד הפעילות הכספית של בית הספר כמתחייב בנוהלי משרד החינוך. כך, לדוגמה, שכול שוברי התשלום יוחתמו על ידי מנהלות בתי הספר והם יתויקו לפי סדר רץ, שכול האסמכתאות לביצוע התשלומים יישמרו בצמוד לשוברי התשלומים וכו'.
- טו. להטמיע בקרב מנהלי בתי הספר והמזכירות כי במקרה של הזמנת אמבולנס לתלמיד שנוקק לפינוי לבית חולים במהלך שהותו במוסד החינוכי, יש לבצע את התשלום בגין השירות למד"א ולהגיש את האסמכתה על התשלום למשרד החינוך לשם החזר ההוצאה.